LAUSUNTO 20.10.2025

Talousvaliokunta
Eduskunta

Asia: **HE 85/2025 vp**

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta HE 85/2025 vp -esityksestä talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.

Omakotiliitto on sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jossa on jäseniä lähes 70 000 (kotitaloutta), noin 230 paikallisessa jäsenyhdistyksessä. Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita ja on alan ainoa valtakunnallinen edunvalvoja. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa. Omakotitaloissa asuu lähes 2,7 miljoonaa ihmistä ja vapaa-asuntoja käyttää puolestaan noin 2,5 miljoonaa ihmistä.

Omakotiliitto tarjoaa jäsenilleen monipuolisia palveluita, neuvontaa (kuten rakentaminen, kodin huoltaminen ja arvon säilyttäminen, energia-asiat, lakineuvonta, pihaneuvonta) sekä tietoa asumiseen liittyvästä lainsäädännöstä.

Omakotiliitto toteaa, että Lainsäädännön uudistuksissa tulee huomioida, että sääntely on selkeää ja ristiriidatonta myös muiden lakien kautta, jotta asukkaat eivät joudu epäselvään tilanteeseen. Energiatehokkuuslain osalta keskeisiä ovat esimerkiksi tuleva sääntely rakennusten energiatehokkuusdirektiivistä (EPBD) ja liittymäpinnat rakentamislakiin.

Kustannustehokkuus ja kohtuullisuus

Asuinkiinteistöt, jotka ovat maamme kansallisvarallisuuden keskeinen osa, kaipaavat tehokkaita kannustimia lainsäädännön vaatimusten tiukentuessa. Kannustimilla asuntovarallisuuden rapautumista joko estetään tai hidastetaan. Omakotiliitto kannattaa energiatehokkuuden edistämistä korostaen, että pientalo- ja vapaa-ajan asukkaille tarjottavien ratkaisujen tulee olla kustannustehokkaita ja soveltuvia erilaisiin rakennustyyppeihin ja sijainteihin. Uudet velvoitteet eivät saa aiheuttaa kohtuuttomia lisäkustannuksia tai hallinnollista taakkaa pientaloasukkaille, eivätkä ne saa estää omatoimista rakentamista tai remontointia. Suomen tulee hyödyntää kansallista liikkumavaraa täysimääräisesti ja välttää ylisääntelyä. EU:n ilmastotavoitteisiin päättäjien on tuotava entistä vahvemmin esille Suomen EU-rahoituksen tarve ja määrä, jolla voidaan tukea suomalaisten kotien energiatehokkuuden parantamista. Nyt tarvitaan laadukkaat suunnitelmat, esimerkiksi kansallinen perusparannussuunnitelma, vaikutusarvioineen ja talouslukuineen. Suomella ei ole varaa jäädä ulkopuolelle eikä siirtää ilmastotavoitteisiin vastaamista kansalaisten maksettavaksi.

Vapaaehtoisuus ja kannustimet

Omakotiliitto pitää tärkeänä, että vapaaehtoisuus ja kannustimet, kuten neuvonta ja avustukset, ovat ensisijaisia keinoja energiatehokkuuden edistämisessä. Pakottavia velvoitteita tulee välttää erityisesti yksityisomisteisissa rakennuksissa. Omakotiliitto huomauttaa, että myös Suomessa tunnistetaan energiaköyhyyttä, ja sen torjuntaan on kiinnitettävä vahvemmin huomioitava. Tukia tulee kohdentaa erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville kotitalouksille, esimerkiksi sosiaalisen ilmastorahaston kautta. Tukien valmistelussa tarvitaan eri ministeriöiden vahvaa yhteistyötä, esimerkiksi valtion vuoden 2026 budjettiesityksestä puuttuvat suorat toimenpiteet pientalojen energiatehokkuuden parantamiseen ja energiahintojen alentamiseen.

Neuvonta ja viestintä

Direktiivin mukainen yhden luukun neuvontapiste (One Stop Shop) tulee toteuttaa niin, että kaikki loppuasiakkaat saavat helposti tietoa ja tukea energiatehokkuuden parantamiseen. Omakotiliitto esittää, että myös muut toimijat, kuten kolmas sektori ja järjestöt, huomioidaan neuvontaverkoston tärkeinä toimijoina. Hyödyntämällä näitä kanavia, esimerkiksi Omakotiliittoa, tavoitetaan tehokkaasti loppuasiakkaana olevia kotitalouksia. Neuvontaan ja viestintään tulee varata riittävästi resursseja. Tämän lisäksi yksi hyvä vaihtoehto on hyödyntää julkisia asiointipisteitä, joista kansalaiset voisivat saada neuvontaa matalla kynnyksellä, esimerkiksi kirjastoverkosto.

Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus

Haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien tukeminen on tärkeää. Erityisesti ikäihmisten ja pienituloisten mahdollisuus asua omassa kodissaan yhdenvertaisesti on turvattava. Kaikille kotitalouksille tulee varmistaa mahdollisuus vastata sääntelyn tuomiin velvoitteisiin kohtuullisessa aikataulussa. Sosiaalisen ilmastorahaston täysimääräinen hyödyntäminen on keskeistä ja tähän tulee Suomen varata talousarvioissaan omarahoitusosuus.

Rakennusten erityispiirteet ja alueelliset erot

Omakotiliitto toteaa, että lainsäädännön toimeenpanossa on keskeistä huomioida Suomen ilmasto, rakennuskanta ja alueelliset erot. Esimerkiksi aurinkopaneelivelvoitteet eivät sovi kaikkiin kohteisiin. Mahdollisuus valita toimet talotyyppi- ja kohdekohtaisesti tulee säilyttää ja toimeenpanossa tulee olla käytettävissä joustomahdollisuuksia. Omakotiliitto muistuttaa myös, että suomalaiset pientaloasukkaat ovat jo nykyisin muuttaneet omakotitalojen lämmitysmuotoja. Esimerkiksi 2022 tehdyn tutkimuksen mukaan hybridilämmitys on vahvasti käytössä, joka osaltaan vahvistaa myös Suomen huoltovarmuutta.

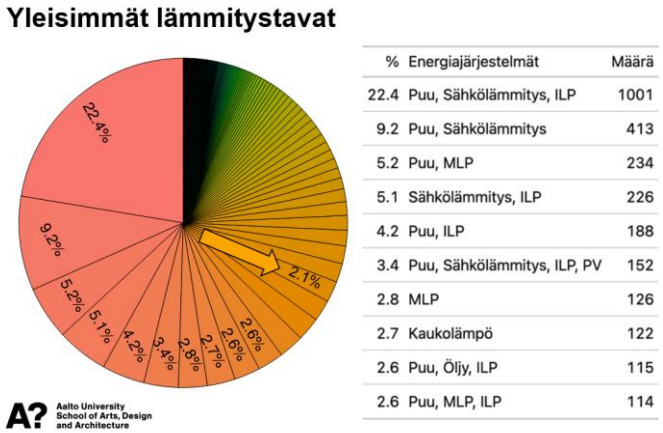

%	Energiajärjestelmät	Määrä
22.4	Puu, Sähkölämmitys, ILP	1001
9.2	Puu, Sähkölämmitys	413
5.2	Puu, MLP	234
5.1	Sähkölämmitys, ILP	226
4.2	Puu, ILP	188
3.4	Puu, Sähkölämmitys, ILP, PV	152
2.8	MLP	126
2.7	Kaukolämpö	122
2.6	Puu, Öljy, ILP	115
2.6	Puu, MLP, ILP	114

Kuva 1. Suomalaisten kotien yleisimmät lämmitystavat. Lähde: professori Sampsa Hyysalo, Aalto yliopisto / Suomalaisten kotien energiakysely 2022 (N=4771)
https://www.omakotiliitto.fi/uutiset/2022/11/17/kysely-enemmisto-erittain-huolissaan-energian-kustannuksista-2/

Sopimukset ja kuluttajansuoja

Omakotiliitto pitää tärkeänä lämmityksen ja jäähdytyksen vähittäismyyntiä koskevien sopimuksien kuluttajansuojan vahvistamista. Loppuasiakkaiden tiedonsaantia on tärkeä parantaa ja huolehtia, että

sopimusehdot, hinnat ja maksutavat ovat kerrottu selkeästi ja ymmärrettävästi. Sopimuksissa ei saa olla vaikeaselkoisia ehtoja tai piilokuluja, joita kuluttajan olisi vaikea ymmärtää.

Samalla on varmistettava, että tiedot esitetään riittävän selkeästi ja ymmärrettävästi eri kohderyhmät huomioiden. Erimerkkeinä tällaisista ryhmistä ovat vähemmän digipalveluita käyttävät ihmiset. Sopimusmuutoksista tulee tiedottaa ja sopimusmuutoksiin liittyvät lisäkustannukset eivät saa siirtyä omakotitaloasujien maksettavaksi.

Kaukolämmön energiatehokkuusvaatimusten kiristämisessä nykyisin verkkoon liitettyjen omakotitalojen osalta on todettava, että mahdolliset muutokset esimerkiksi kaukolämmön polttoaineen käytössä, kuten siirryttäessä puhtaaseen energiaan, eivät saa johtaa kuluttajahintojen kohtuuttomaan nousuun. Toimeenpanossa on tärkeä olla riittävät pitkät siirtymäajat ja ottaa huomioon paikalliset olosuhteet.

Valvonnan tulee olla oikeasuhtaista ja muutoksenhaku helppoa myös yksittäisille asukkaille.

Hallitusohjelman kirjaukset

Omakotiliitto tuo esiin hallitusohjelman kirjaukset: EU:n rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa asukkaille ja kiinteistönomistajille ei tule asettaa kohtuuttomia velvoitteita. Mikäli uusia velvoitteita tulee, varmistetaan, että kaikilla kotitalouksilla on mahdollisuus vastata sääntelyn tuomiin velvoitteisiin. Omakotiliitto on huolestunut siitä, että hallituskausi on pian puolivälissä ja edelleen on avoimena, miten hallitusohjelman kirjaus kotitalousvähennyksen kehittämisestä tukemaan kotitalouksien energiaremontteja tullaan toimeenpanemaan.

Yhteenvetoa

Hallituksen esitys HE 85/2025 vp mahdollistaa poikkeukset ja joustot silloin, kun energiatehokkuusvaatimusten noudattaminen ei ole teknisesti tai taloudellisesti perusteltua. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että joustoja ja vapaaehtoisuutta hyödynnetään täysimääräisesti lain toimeenpanossa. Yleisesti ottaen riittävän pitkät siirtymäajat ovat tärkeitä, jotta kotitalouksilla on aikaa ja mahdollisuus valita itselleen sopivimmat ratkaisut.

Omakotiliitto pyytää kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien asemaa kuluttajina vahvistetaan sekä varmistetaan, etteivät lainsäädännön vaatimukset johda muutoin kohtuuttomiin kustannuksiin tai hallinnolliseen kuormaan tälle ryhmälle.

Kotitalouksille ei tule säätää pakottavia velvoitteita. Lainsäädännön lähtökohtana tulee olla yksityisille kotitalouksille erityisesti kustannustehokkuuden huomiointi, vapaaehtoisuus, neuvonta, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, alueelliset erot ja kohtuullinen siirtymäaika. Lainsäädännön tulee olla teknologianeutraalia ja mahdollistaa joustot erilaisissa tilanteissa.

Omakotiliitto muistuttaa, että myös kotitalouksille, kuten omakotitaloasukkaille, tulee olla käytettävissä riidanratkaisumahdollisuus. Menetelmien tulee olla helposti saavutettavia ja maksuttomia, jotta myös haavoittuvassa asemassa olevat kotitaloudet saavat näistä tietoa ja voivat tarvittaessa käyttää palveluita

Jatkamme mielellämme yhteistyötä aiheessa.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander
toiminnanjohtaja

Jukka Malila
puheenjohtaja